

CZYNNOŚCI PROCESOWE OBROŃCY I PEŁNOMOCNIKA W SPRAWACH KARNYCH

Dariusz Świecki

METODYKI

WYDANIE **7**

CZYNNOŚCI PROCESOWE OBROŃCY I PEŁNOMOCNIKA W SPRAWACH KARNYCH

Dariusz Świecki

METODYKI

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

7

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecznictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

Stan prawny na 1 października 2022 r.

Wydawca
Klaudia Szawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
Michał Dymiński

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-952-1
7. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	23
---------------------	----

Przedmowa	27
-----------------	----

Rozdział I

Zagadnienia ogólne	31
--------------------------	----

1. Zasada kontradiktoryjności i zasada prawa do obrony	31
1.1. Zasada kontradiktoryjności	31
1.2. Zasada prawa do obrony	32
1.2.1. Sprzeczność interesów	34
1.2.2. Samodzielność obrońcy	36
2. Strony postępowania karnego	39
2.1. Podejrzany	39
2.2. Pokrzywdzony	41
2.3. Oskarżyciel posiłkowy	49
2.4. Oskarżyciel posiłkowy uboczny	49
2.5. Oskarżyciel posiłkowy subsydiarny	52
2.6. Oskarżyciel prywatny	54
2.7. Oskarżony	54
3. Quasi-strony	55
4. Obrońca i pełnomocnik jako przedstawiciele procesowi	57
5. Obrońca i pełnomocnik z wyboru	62
5.1. Upoważnienie do obrony	63
5.2. Ustanowienie pełnomocnika	63
5.3. Granice umocowania	65
5.4. Substytucja	67

5.5. Wypowiedzenie upoważnienia do obrony lub pełnomocnictwa	71
5.6. Wygaśnięcie upoważnienia do obrony lub pełnomocnictwa	72
6. obrońca i pełnomocnik z urzędu	72
6.1. Wyznaczenie obrońcy z urzędu	75
6.2. Wyznaczenie pełnomocnika z urzędu	83
6.3. Substytucja obrońcy i pełnomocnika wyznaczonych z urzędu	85
7. Obrona obligatoryjna	86

Rozdział II

Obrońca i pełnomocnik w postępowaniu

przygotowawczym	95
1. Udział obrońcy i pełnomocnika w czynnościach dowodowych	95
2. Udział obrońcy w posiedzeniu sądu w przedmiocie tymczasowego aresztowania	103
3. Prawo do przeglądania akt sprawy	121
4. Porozumiewanie się obrońcy z podejrzanym tymczasowo aresztowanym	130
5. Udział obrońcy w końcowym zaznajomieniu z materiałami postępowania	132
6. Zażalenie na decyzje procesowe wydane w postępowaniu przygotowawczym	135

Rozdział III

Subsydiarny akt oskarżenia	140
1. Otwarcie drogi do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia	140
2. Wyjątki od zasady kontroli sądowej zaniechania ścigania ...	149
3. Przymus adwokacko-radcowski	151
4. Konstrukcja subsydiarnego aktu oskarżenia	154
5. Opis zarzucanego czynu	155
5.1. Czas popełnienia czynu	155
5.2. Miejsce popełnienia czynu	156
5.3. Sposób i okoliczności popełnienia czynu	156

5.4. Skutek czynu	157
5.5. Recydywa	157
5.6. Kwalifikacja prawna czynu	157
6. Uzasadnienie aktu oskarżenia	157
7. Zakończenie aktu oskarżenia	158
8. Dodatkowe elementy subsydiarnego aktu oskarżenia	158
9. Wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia do sądu	159

Rozdział IV

Obrońca i pełnomocnik w postępowaniu przed sądem

pierwszej instancji	162
1. Postępowanie zwyczajne	162
1.1. Zagadnienia ogólne	162
1.2. Posiedzenie w formie zdalnej	164
1.3. Udział stron, obrońców i pełnomocników, a także pokrzywdzonego w posiedzeniu	169
1.3.1. Udział publiczności w posiedzeniu	173
1.3.2. Protokół posiedzenia	174
1.3.3. Skierowanie sprawy do postępowania mediacyjnego	176
1.4. Dostęp do akt sprawy w postępowaniu sądowym	178
1.4.1. Dokumenty i materiały dotyczące świadka anonimowego	178
1.4.2. Ograniczenia dostępu ze względu na ochronę informacji niejawnych	178
1.4.3. Odpisy i kopie	182
1.5. Udział obrońcy i pełnomocnika w posiedzeniach wyrokowych	183
1.5.1. Skazanie bez przeprowadzenia rozprawy ...	183
1.5.2. Zaskarżenie wyroku skazującego wydanego bez przeprowadzenia rozprawy	195
1.5.3. Warunkowe umorzenie postępowania	197
1.6. Udział obrońcy i pełnomocnika w innych posiedzeniach przed rozprawą główną	201
1.6.1. Umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 2–11 k.p.k.	201

1.6.2.	Posiedzenie w przedmiocie tymczasowego aresztowania lub innego środka przymusu ...	204
1.6.3.	Posiedzenie w przedmiocie orzeczenia przypadku na wniosek prokuratora	212
1.6.4.	Posiedzenie w przedmiocie orzeczenia środków zabezpieczających	214
1.6.5.	Czynności obrońcy i pełnomocnika w fazie przygotowania do rozprawy głównej	218
1.7.	Zwrot sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego	223
1.8.	Udział obrońcy i pełnomocnika w posiedzeniu wstępnym przed rozprawą główną	227
1.9.	Zasady przeprowadzania dowodów w postępowaniu sądowym	234
1.9.1.	Inicjatywa dowodowa	234
1.9.2.	Prekluzja dowodowa	237
1.9.3.	Wykorzystanie dowodu uzyskanego za pomocą czynu zabronionego	243
1.9.4.	Wykorzystanie dowodu uzyskanego w wyniku kontroli operacyjnej i kontroli procesowej	247
1.9.5.	Wykorzystanie dowodu prywatnego	249
1.10.	Przebieg rozprawy głównej	252
1.10.1.	Rozprawa główna w formie zdalnej	253
1.10.1.1.	Uwagi ogólne	253
1.10.1.2.	Zakres podmiotowy rozprawy w formie zdalnej	254
1.10.1.3.	Przesłanki przeprowadzenia rozprawy w formie zdalnej	255
1.10.1.4.	Przebieg rozprawy w formie zdalnej	258
1.10.1.5.	Kontakt obrońcy z oskarżonym na rozprawie w formie zdalnej	260
1.10.1.6.	Udział tłumacza w rozprawie w formie zdalnej	260
1.10.2.	Rozpoczęcie rozprawy głównej	261
1.10.2.1.	Stawiennictwo na rozprawę	261

1.10.2.2.	Usprawiedliwienie niestawiennictwa na rozprawę	267
1.10.2.3.	Przeprowadzenie rozprawy głównej pomimo usprawiedliwionego niestawiennictwa uczestników postępowania	274
1.10.2.4.	Kary porządkowe za nieusprawiedliwione niestawiennictwo	292
1.10.3.	Ogólny porządek rozprawy głównej	293
1.10.4.	Jawność rozprawy głównej	299
1.10.4.1.	Porządek i bezpieczeństwo rozprawy	299
1.10.4.2.	Udział przedstawicieli środków masowego przekazu	301
1.10.4.3.	Ograniczenia jawności rozprawy głównej	305
1.10.5.	Czynności obrońcy i pełnomocnika w trakcie przewodu sądowego	308
1.10.5.1.	Rozpoczęcie przewodu sądowego	308
1.10.5.2.	Postępowanie dowodowe	311
1.10.5.3.	Wniosek dowodowy	318
1.10.5.4.	Pozostawienie wniosku dowodowego bez rozpoznania	322
1.10.5.5.	Dowody z osobowych źródeł dowodowych	324
1.10.5.6.	Dowód z opinii biegłego	340
1.10.5.7.	Dowód rzeczowy, oględziny, eksperyment procesowy	344
1.10.5.8.	Dowód z dokumentu	345
1.10.6.	Ustanie stosunku obrończego	349
1.10.7.	Dobrowolne poddanie się karze	351
1.10.8.	Ograniczenie postępowania dowodowego ...	358
1.10.9.	Wezwanie oskarżyciela publicznego do przedstawienia dowodów	359
1.10.10.	Rozszerzenie zarzutu oskarżenia	361

1.10.11.	Zmiana kwalifikacji prawnej czynu	362
1.10.12.	Zmiana procedury karnej na procedurę wykroczeniową	365
1.10.13.	Zamknięcie przewodu sądowego	368
1.10.13.1.	Decyzja procesowa	368
1.10.13.2.	Ujawnienie protokołów i dokumentów bez odczytania ...	368
1.10.14.	Głosy końcowe	373
1.10.15.	Rodzaje wyroków	376
1.10.16.	Ogłoszenie wyroku	379
2.	Postępowania szczególne	382
2.1.	Postępowanie nakazowe	382
2.2.	Postępowanie z oskarżenia prywatnego	387
2.3.	Postępowanie przyspieszone	400
3.	Koszty postępowania przed sądem pierwszej instancji	406
3.1.	Koszty procesu	407
3.2.	Opłaty	407
3.3.	Wydatki	408
3.4.	Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu	409
3.5.	Zasądzenie kosztów na rzecz obrońcy lub pełnomocnika z urzędu	417
3.6.	Zasady ponoszenia kosztów procesu	420
3.7.	Orzeczenie uzupełniające o kosztach procesu	433
3.8.	Zaskarżenie orzeczenia w przedmiocie kosztów procesu	435

Rozdział V

Postępowanie międzyinstancyjne	438
1. Wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku	438
2. Zakres przedmiotowy i podmiotowy wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku	441
3. Odmowa przyjęcia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku	443
4. Doręczenie wyroku z uzasadnieniem	444

Rozdział VI

Wnoszenie środków odwoławczych	447
1. Rodzaje środków odwoławczych	447
2. Dopuszczalność wniesienia środka odwoławczego	448
2.1. Instancyjność	449
2.2. Prawna egzystencja wyroku	451
2.3. Substrat zaskarżenia	453
3. Legitymacja procesowa do wniesienia środka odwoławczego	455
4. Termin wniesienia środka odwoławczego	458
5. Przywrócenie terminu wniesienia środka odwoławczego	462
6. Warunki formalne środka odwoławczego	464
6.1. Uwagi ogólne	464
6.2. Forma pisma procesowego	468
6.3. Kierunek środka odwoławczego	471
6.4. Zakres zaskarżenia	473
6.5. Zakres zaskarżenia a zarzuty odwoławcze	481
6.6. Zarzuty odwoławcze	484
6.6.1. Podstawa zarzutu odwoławczego	484
6.6.2. Metodyka stawiania zarzutów odwoławczych	489
6.6.3. Sporządzenie apelacji w sprawach złożonych przedmiotowo lub podmiotowo	493
6.6.4. Formulowanie zarzutów odwoławczych na podstawie formularza uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji	495
6.6.5. Względne przyczyny odwoławcze (art. 438 k.p.k.)	505
6.6.5.1. Obraza przepisów prawa materialnego (art. 438 pkt 1 i 1a k.p.k.)	506
6.6.5.2. Obraza przepisów postępowania (art. 438 pkt 2 k.p.k.)	521
6.6.5.3. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia (art. 438 pkt 3 k.p.k.)	536

6.6.5.4.	Rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka (art. 438 pkt 4 k.p.k.)	541
6.6.6.	Bezwzględne przyczyny odwoławcze (art. 439 § 1 k.p.k.)	547
6.6.7.	Ograniczenie bezwzględnych przyczyn odwoławczych	550
6.6.8.	Umieszczenie zarzutów odwoławczych	552
6.7.	Uzupełnienie zarzutów odwoławczych w związku z uzupełnieniem uzasadnienia wyroku	553
6.8.	Ograniczenia zarzutów odwoławczych w apelacji	562
6.8.1.	Uwagi ogólne	562
6.8.2.	Ograniczenie podstaw odwoławczych w trybach konsensualnych (art. 447 § 5 k.p.k.)	563
6.8.3.	Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych dotyczących uchybień podlegających usunięciu w trybie uzupełnienia wyroku (art. 447 § 6 k.p.k.)	565
6.8.4.	Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych nieprzeprowadzenia dowodu z urzędu (art. 427 § 3a k.p.k.)	567
6.8.5.	Zakaz stawiania zarzutów odwoławczych naruszenia gwarancji procesowych w wypadku niezłożenia wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego pod nieobecność oskarżonego lub obrońcy (art. 378a § 4 k.p.k.)	570
6.9.	Wniosek odwoławczy	571
6.10.	Uzasadnienie środka odwoławczego	574
6.11.	Odpisy środka odwoławczego	576
6.12.	Przymus adwokacko-radcowski	578

7. Zaskarżenie uzasadnienia orzeczenia	582
7.1. Przedmiot zaskarżenia	582
7.2. <i>Gravamen</i>	583
7.3. Zakres zaskarżenia	583
7.4. Zarzuty odwoławcze	584
7.5. Rozpoznanie środka odwoławczego	587
7.6. Rodzaje rozstrzygnięć	587
8. Przyjęcie i odmowa przyjęcia środka odwoławczego	588
9. Odpowiedź na środek odwoławczy	592
10. Modyfikacja środka odwoławczego	593
11. Cofnięcie środka odwoławczego	595
12. Sprzeciw wobec decyzji referendarza sądowego	599

Rozdział VII

Granice kontroli odwoławczej	603
1. Wyznaczenie granic kontroli odwoławczej	603
1.1. Granice kontroli odwoławczej wyznaczone przez skarżącego	605
1.2. Rozszerzony zakres zaskarżenia	605
1.3. Zaskarżenie na korzyść lub na niekorzyść oskarżonego	609
1.4. Granice kontroli odwoławczej z urzędu	612
1.5. Orzekanie poza przedmiotowymi granicami zaskarżenia	612
1.6. Orzekanie poza podmiotowymi granicami zaskarżenia	617
1.7. Zawężenie granic kontroli odwoławczej	618
2. Związanie sądu odwoławczego zarzutami odwoławczymi ...	619
3. Granice orzekania na korzyść i na niekorzyść oskarżonego	623
4. Zakaz <i>reformationis in peius</i>	629
5. Reguła <i>ne peius</i>	645
6. Częściowa prawomocność wyroku	648

Rozdział VIII

Przebieg postępowania odwoławczego	658
1. Zagadnienia ogólne	658

2.	Posiedzenie zażaleniowe	660
2.1.	Udział obrońcy i pełnomocnika	660
2.2.	Przebieg posiedzenia zażaleniowego	665
2.3.	Rodzaje postanowień sądu odwoławczego	668
3.	Rozprawa apelacyjna	669
3.1.	Rozpoczęcie rozprawy apelacyjnej	669
3.1.1.	Stawiennictwo na rozprawę apelacyjną	670
3.1.2.	Obowiązkowy udział w rozprawie apelacyjnej	670
3.1.3.	Udział oskarżonego pozbawionego wolności w rozprawie apelacyjnej	678
3.2.	Przewód sądowy	683
3.2.1.	Odstąpienie od ustnego sprawozdania	683
3.2.2.	Ustne sprawozdanie	685
3.2.3.	Wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski	685
3.3.	Przeprowadzenie dowodów na przewodzie sądowym	687
3.3.1.	Granice orzekania na podstawie przeprowadzonych dowodów	692
3.3.2.	Wniosek dowodowy	695
3.3.3.	Wymogi wniosku dowodowego	696
3.3.4.	Oddalenie wniosku dowodowego	697
3.3.5.	Sposób przeprowadzenia dowodu	697
3.3.6.	Specjalistyczna opinia prywatna	697
3.4.	Głosy końcowe	699
3.5.	Rodzaje wyroków sądu odwoławczego	704
3.5.1.	Wyrok utrzymujący w mocy	705
3.5.2.	Wyrok zmieniający	705
3.5.3.	Wyrok uchylający	706
3.6.	Koszty postępowania odwoławczego	713
3.6.1.	Składniki kosztów procesu	716
3.6.2.	Opłata	716
3.6.3.	Wydatki	717
3.6.4.	Stawki za udzielenie pomocy prawnej z urzędu	718
3.6.5.	Dodatkowe wydatki obrońcy i pełnomocnika z urzędu	719

3.6.6.	Wniosek o zasądzenie kosztów	720
3.6.7.	Zasady orzekania o kosztach procesu z oskarżenia publicznego	720
3.6.8.	Zasady orzekania o kosztach procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego i z oskarżenia subsydiarnego	722
3.6.9.	Wydatki i opłaty	723
3.6.10.	Koszty procesu w związku z ponownym rozpoznaniem sprawy	724
3.6.11.	Zakaz <i>reformationis in peius</i>	725
3.6.12.	Zwolnienie od kosztów sądowych	726
3.6.13.	Orzeczenie uzupełniające w przedmiocie kosztów	726
3.6.14.	Zaskarżenie orzeczenia o kosztach procesu, o których sąd odwoławczy orzekł po raz pierwszy	728

Rozdział IX

Nadzwyczajne środki zaskarżenia	730
1. Kasacja	730
1.1. Dopuszczalność kasacji	730
1.2. Kasacja od postanowienia	738
1.3. Termin wniesienia kasacji	739
1.3.1. Wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem	739
1.3.2. Przywrócenie terminu złożenia wniosku ...	742
1.3.3. Odmowa przyjęcia wniosku	742
1.3.4. Przywrócenie terminu wniesienia kasacji ...	742
1.3.5. Bieg terminu w wypadku wniosku o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu	744
1.3.6. Termin uwzględnienia kasacji na niekorzyść	745
1.4. Wymogi kasacji	747
1.4.1. Forma pisma procesowego	747
1.4.2. Zakres zaskarżenia	750
1.4.3. Zarzuty kasacyjne	752

1.4.3.1.	Zarzut naruszenia prawa materialnego	755
1.4.3.2.	Zarzut naruszenia prawa procesowego	757
1.4.3.3.	Nieskuteczność zarzutu sporządzenia przez sąd odwoławczy uzasadnienia wyroku z naruszeniem art. 457 § 3 k.p.k.	763
1.4.3.4.	Zarzut naruszenia art. 439 § 1 k.p.k.	764
1.4.3.5.	Niedopuszczalność zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych i rażącej niewspółmierności kary	765
1.4.3.6.	Uzupełnienie zarzutów kasacji w związku ze zwrotem akt sprawy celem uzupełnienia uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego	769
1.4.4.	Wniosek kasacji	771
1.4.5.	Uzasadnienie kasacji	772
1.4.6.	Oплата od kasacji	775
1.4.7.	Odpisy kasacji	778
1.4.8.	Przymus adwokacko-radcowski	778
1.5.	Przyjęcie i odmowa przyjęcia kasacji	785
1.6.	Odpowiedź na kasację	787
1.6.1.	Odpowiedź prokuratora na kasację	787
1.6.2.	Stanowisko w kwestii odpowiedzi na kasację	789
1.7.	Cofnięcie kasacji	790
1.8.	Wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia ...	792
1.9.	Rozpoznanie kasacji na posiedzeniu	794
1.10.	Rozpoznanie kasacji na rozprawie	796
1.10.1.	Uwagi ogólne	796
1.10.2.	Przebieg rozprawy kasacyjnej	796
1.10.2.1.	Rozpoczęcie rozprawy	797
1.10.2.2.	Przewód sądowy	799
1.10.2.3.	Głosy końcowe	802
1.10.2.4.	Orzekanie	804

1.10.2.5.	Zastosowanie środka zapobiegawczego	807
1.10.2.6.	Zakończenie rozprawy	808
1.11.	Koszty postępowania kasacyjnego	808
1.11.1.	Zasady orzekania o kosztach procesu	808
1.11.2.	Składniki kosztów procesu	810
1.11.3.	Wydatki	811
1.11.4.	Opłaty za udzielenie pomocy prawnej z urzędu	811
1.11.5.	Dodatkowe wydatki obrońcy i pełnomocnika z urzędu	814
1.11.6.	Wniosek o zasądzenie kosztów	814
1.11.7.	Rodzaje rozstrzygnięć o kosztach procesu ...	815
2.	Skarga na wyrok sądu odwoławczego	817
2.1.	Dopuszczalność skargi	817
2.1.1.	Przedmiot zaskarżenia	817
2.1.2.	<i>Gravamen</i>	818
2.2.	Termin wniesienia skargi	819
2.2.1.	Wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem	819
2.2.2.	Odmowa przyjęcia wniosku	820
2.2.3.	Przywrócenie terminu złożenia wniosku ...	820
2.2.4.	Uchybienie terminowi wniesienia skargi ...	821
2.2.5.	Wniosek o przywrócenie terminu wniesienia skargi	821
2.3.	Wymogi skargi	823
2.3.1.	Forma pisma procesowego	823
2.3.2.	Zakres zaskarżenia	825
2.3.3.	Zarzuty skargi	826
2.3.3.1.	Zarzut naruszenia art. 437 k.p.k. ...	827
2.3.3.2.	Uchybienia określone w art. 439 § 1 k.p.k.	832
2.3.4.	Opłata od skargi	832
2.3.5.	Odpisy skargi	835
2.3.6.	Przymus adwokacko-radcowski	836
2.3.6.1.	Wniosek o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu	836

2.3.6.2.	Wynagrodzenie za sporządzenie i podpisanie skargi	838
2.3.6.3.	Opinia o braku podstaw do wniesienia skargi	838
2.3.6.4.	Wynagrodzenie za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia skargi	840
2.3.7.	Uzasadnienie skargi	840
2.4.	Przyjęcie i odmowa przyjęcia skargi	842
2.4.1.	Kontrola warunków skutecznego wniesienia skargi	842
2.4.2.	Braki formalne skargi	843
2.4.3.	Odmowa przyjęcia skargi	843
2.4.4.	Przyjęcie skargi	844
2.5.	Odpowiedź na skargę	844
2.6.	Wstrzymanie wykonania wyroku sądu odwoławczego	845
2.7.	Cofnięcie skargi	846
2.8.	Granice rozpoznania skargi	847
2.9.	Forum rozpoznania skargi	849
2.10.	Rodzaje orzeczeń wydawanych po rozpoznaniu skargi	849
3.	Wznowienie postępowania	851
3.1.	Właściwość sądu	851
3.2.	Podstawy wznowienia postępowania na wniosek	856
3.3.	Wniosek o wznowienie postępowania	865
3.3.1.	Uwagi ogólne	865
3.3.2.	Treść wniosku	866
3.3.3.	Opłata sądowa	867
3.3.4.	Przymus adwokacko-radcowski	868
3.3.5.	Uzupełnienie braków wniosku	872
3.4.	Odmowa przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania jako oczywiście bezzasadnego	873
3.5.	Rozpoznanie wniosku	876
3.6.	Inicjowanie wznowienia postępowania z urzędu	877
3.7.	Rodzaje orzeczeń w przedmiocie wznowienia postępowania	879

Rozdział X

Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	882
1. Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	882
1.1. Podstawy podjęcia postępowania	882
1.2. Tryb podjęcia postępowania	883
1.3. Forum orzekania	883
1.4. Udział w posiedzeniu	883
1.5. Czynności sprawdzające	884
1.6. Rodzaje orzeczeń	884
1.7. Zaskarżenie orzeczenia	885
1.8. Podjęcie postępowania	885
2. Postępowanie o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	885
2.1. Prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia	885
2.2. Zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa	887
2.3. Właściwość sądu	888
2.4. Wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie	888
2.5. Udział pełnomocnika	889
2.6. Treść wniosku	889
2.7. Odpis wniosku	890
2.8. Koszty postępowania	890
2.9. Złożenie wniosku	891
2.10. Termin złożenia wniosku	891
2.11. Rozpoznanie wniosku	892
2.12. Strony postępowania	892
2.13. Udział w rozprawie	893
2.14. Przebieg rozprawy	894
2.14.1. Rozpoczęcie rozprawy	894
2.14.2. Przewód sądowy	894
2.14.3. Głosy końcowe	895
2.14.4. Wyrokowanie	895
2.15. Zaskarżenie wyroku	896
3. Prośba o ułaskawienie	897
3.1. Prawo łaski	897
3.2. Wszczęcie postępowania	898
3.3. Wszczęcie postępowania z urzędu	898

3.4.	Wszczęcie postępowania na wniosek (prośba o ułaskawienie)	898
3.5.	Forma i treść prośby o ułaskawienie	899
3.6.	Adresat prośby o ułaskawienie	900
3.7.	Prośba do Prezydenta RP	900
3.8.	Prośba do Prokuratora Generalnego	900
3.9.	Prośba skierowana do sądu	900
3.10.	Oplata	901
3.11.	Rozpoznanie prośby o ułaskawienie	901
3.12.	Dostęp do opinii	902
3.13.	Ponowna prośba o ułaskawienie	903
4.	Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego ...	903
4.1.	Przesłanki wydania wyroku łącznego	903
4.2.	Właściwość sądu	903
4.3.	Wszczęcie postępowania	904
4.4.	Forma i treść wniosku o wydanie wyroku łącznego ...	904
4.5.	Wnioski dowodowe	905
4.6.	Rozpoznanie wniosku na posiedzeniu	905
4.7.	Rozpoznanie wniosku na rozprawie	906
4.7.1.	Rozprawa w formie zdalnej	907
4.7.2.	Udział obrońcy	907
4.7.3.	Udział skazanego	909
4.7.4.	Przebieg rozprawy	912
4.7.4.1.	Rozpoczęcie rozprawy	912
4.7.4.2.	Przewód sądowy	912
4.7.4.3.	Głosy końcowe	913
4.7.4.4.	Zasady wymiaru kary łącznej	913
4.7.4.5.	Wydanie wyroku łącznego	917
4.7.4.6.	Zaskarżenie wyroku	917
4.7.4.7.	Udział skazanego i obrońcy w rozprawie apelacyjnej	918
	WZORY PISM PROCESOWYCH	921
	Wzór nr 1. Zażalenie	923
	Wzór nr 2. Apelacja	927
	Wzór nr 3. Uzupełnienie apelacji w związku z uzupełnieniem uzasadnienia wyroku (art. 449a § 3 k.p.k.)	935

Wzór nr 4. Kasacja	938
Wzór nr 5. Skarga na wyrok sądu odwoławczego	944
Wzór nr 6. Subsydiarny akt oskarżenia	949
Wzór nr 7. Prywatny akt oskarżenia	953

PRZEDMOWA

Udział obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych wiąże się z dokonywaniem czynności procesowych w ramach stosunku pełnomocnictwa. Wymaga to znajomości przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz umiejętności ich interpretacji. Profesjonalny pełnomocnik powinien być zatem dobrze przygotowany do wykonywania swojego zawodu. W spełnieniu tych wymagań ma pomóc ta książka, której głównym celem jest analiza przepisów procesowych w aspekcie ich praktycznego stosowania. Nie można jednak pominąć zagadnień teoretycznych, bez których znajomości trudno zrozumieć istotę poszczególnych instytucji procesowych. Dlatego w niezbędnym zakresie i w skrótovej formie zostały przedstawione rozważania prawne, co w połączeniu z praktycznymi wskazówkami pozwala lepiej wyjaśnić znaczenie poszczególnych czynności procesowych podejmowanych przez obrońcę i pełnomocnika. Wskazano także najważniejsze orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczące tych zagadnień procesowych, które wzbudzają wątpliwości interpretacyjne. W celu zwiększenia praktycznego waloru książki przedstawiono również zasady sporządzania podstawowych pism procesowych w formie ich wzorów, które dotyczą zażalenia, apelacji, kasacji, skargi na wyrok sądu odwoławczego, subsydiarnego i prywatnego aktu oskarżenia.

Układ książki został oparty na systematyce przepisów Kodeksu postępowania karnego. Na początku omówiono zagadnienia ogólne dotyczące statusu prawnego obrońcy i pełnomocnika w powiązaniu z zasadami prawa do obrony i kontradiktoryjności, a następnie wskazano podstawy nawiązania stosunku reprezentacji procesowej i zakresu uprawnień wynikających z pełnionej funkcji procesowej.

W dalszej części przedstawiono czynności obrońcy i pełnomocnika w postępowaniu przygotowawczym, w którym ich udział, ze względu na zasadę tajności tego postępowania, jest znacznie ograniczony. Odrębnie omówiono budzącą w praktyce wątpliwości interpretacyjne instytucję subsydiarnego aktu oskarżenia. W postępowaniu sądowym czynności obrońcy i pełnomocnika przedstawiono w poszczególnych stadiach tego postępowania, tj. przed sądem pierwszej i drugiej instancji, z uwzględnieniem udziału w posiedzeniach i rozprawie głównej, a także w wypadku uruchomienia trybów konsensualnych. Omówiono również udział obrońcy i pełnomocnika w postępowaniach szczególnych.

W odniesieniu do postępowania odwoławczego odrębnie przedstawiono czynności związane z wszczęciem kontroli apelacyjnej oraz zagadnienia ogólne dotyczące prawa, terminu i sposobu wniesienia środków odwoławczych. Szczegółowo omówiono warunki formalne środka odwoławczego z uwzględnieniem jego kierunku, przedstawiono także zagadnienie granic kontroli odwoławczej wyznaczanych przez skarżącego oraz w przypadku, gdy sąd działa z urzędu. Czynności obrońcy i pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym wiążą się też z występowaniem przed sądem odwoławczym. W tym aspekcie przedstawiono przebieg posiedzenia zażaleniowego i rozprawy apelacyjnej.

W podobny sposób zaprezentowano czynności obrońcy i pełnomocnika w wypadku skorzystania z nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Przedstawione zostały zasady wnoszenia kasacji, skargi na wyrok sądu odwoławczego i występowania z wnioskiem o wznowienie postępowania oraz wymogi, jakie muszą spełniać te środki zaskarżenia. Wskazano również możliwe sposoby ich rozstrzygnięcia w powiązaniu z prawem do udziału w czynnościach sądu. Dotyczy to zwłaszcza kwestii stawiennictwa obrońcy i pełnomocnika na rozprawę kasacyjną.

W końcowej części książki omówiono czynności obrońcy i pełnomocnika w postępowaniach wszczętych po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Rozdział I

ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Zasada kontradiktoryjności i zasada prawa do obrony

1.1. Zasada kontradiktoryjności

Zasada kontradiktoryjności to dyrektywa, w myśl której proces jest prowadzony w formie **sporu równouprawnionych stron przed bezstronnym sądem**. Zasada ta oparta została na rozdzieleniu funkcji procesowych: oskarżenia, obrony i orzekania. Funkcje te wykonywane są przez różne podmioty. W ramach wykonywania funkcji oskarżenia występuje oskarżyciel, a funkcję obrony realizuje oskarżony. Oskarżony ma prawo do obrony, czyli do korzystania z pomocy obrońcy. Udział obrońcy w procesie karnym wynika z zasady prawa do obrony. Obrońca może zostać ustanowiony z wyboru lub wyznaczony z urzędu. W tym drugim przypadku ustawa określa podstawy wyznaczenia obrońcy z urzędu. Wynikają one z konieczności posiadania obrońcy przez oskarżonego (obrona obligatoryjna) albo nieposiadania przez niego wystarczających środków finansowych na ustanowienie obrońcy z wyboru (obrona fakultatywna). W pierwszym przypadku wyznaczenie obrońcy następuje niejako automatycznie, w drugim przypadku – na wniosek oskarżonego i po spełnieniu ustawowych przesłanek. Natomiast zasada kontradiktoryjności wymaga, aby podmiot inny niż oskarżony – który ma z oskarżonym prowadzić równorzędny spór – miał również uprawnienie do korzystania z pomocy prawnej w procesie. Dlatego też ustawodawca przyznał mu

prawo do korzystania z pomocy pełnomocnika. Tak więc w procesie **po stronie oskarżonego występuje obrońca, pełnomocnik zaś reprezentuje inne strony niż oskarżony oraz podmioty niebędące stronami**. Nie dotyczy to jednak oskarżyciela publicznego. Jeżeli jest nim prokurator, to działa zawsze osobiście, natomiast nieprokuratorowski oskarżyciel publiczny – przez swoich pracowników.

1.2. Zasada prawa do obrony

Zasada prawa do obrony została wyrażona w art. 6 k.p.k. Jest to również zasada konstytucyjna, gdyż zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP **każdy, przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania**. Może w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. Także w prawie międzynarodowym prawo do obrony jest silnie eksponowane. Stanowi o nim Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), który w art. 14 ust. 3 lit. d wymaga, aby oskarżony został poinformowany o prawie do posiadania obrońcy. Natomiast europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) w art. 6 ust. 3 lit. c gwarantuje oskarżonemu prawo do bronięcia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę, a jeśli nie ma on wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony – do bezpłatnego korzystania z pomocy obrońcy wyznaczonego z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

Prawo oskarżonego do posiadania i korzystania z pomocy obrońcy nie może być ograniczone. W doktrynie przyjmowany jest podział na obronę materialną i obronę formalną.

Przez **obronę materialną** rozumie się wszelką działalność wykonywaną przez kogokolwiek (oskarżonego, obrońcę, przedstawiciela ustawowego, oskarżyciela publicznego), służącą temu, aby oskarżony nie poniósł kary niesłusznie lub ponad miarę swojego przewinienia.

Przez **obronę formalną** rozumie się prawo oskarżonego do korzystania z pomocy obrońcy polegające na możliwości ustanowienia obrońcy z wyboru lub posiadania obrońcy z urzędu. O tym prawie należy pouczyć podejrzanego przed pierwszym przesłuchaniem (art. 300 § 1 k.p.k.).

 Prawo do obrony przysługuje oskarżonemu na wszystkich etapach postępowania karnego, nawet po jego prawomocnym zakończeniu. Dotyczy to przede wszystkim postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego oraz wnoszenia kasacji i wniosku o wznowienie postępowania. W procesie karnym oskarżony (podejrzany) może mieć **jednocześnie nie więcej niż trzech obrońców** (art. 77 k.p.k.). Przepis ten, wprowadzający limit trzech obrońców – *lege non distinguente* – dotyczy zarówno obrońców z wyboru, jak i obrońców z urzędu (wyrok SN z 14.01.2005 r., V KK 309/04, OSNKW 2005/2, poz. 19).

Ze względu na jednoznaczne brzmienie art. 81 § 1 k.p.k. – „jeżeli (...) oskarżony nie ma obrońcy z wyboru” – oskarżony nie może skutecznie wnosić o wyznaczenie dodatkowo jeszcze obrońcy z urzędu, gdy ma obrońcę z wyboru, argumentując, że posiadanie jednego obrońcy nie zapewni mu realnego prawa do obrony materialnej, a nie jest w stanie bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny ustanowić więcej niż jednego obrońcy (art. 78 § 1 k.p.k.).

Jeżeli oskarżony ustanowił więcej niż jednego obrońcę, to **każdy z nich ma prawo do działania obok pozostałych obrońców**. Organ procesowy ma obowiązek traktować jednakowo wszystkich ustanowionych obrońców – np. należy zawiadomić każdego z obrońców o czynnościach, w których mogą wziąć udział.

 Prawidłowe wykonywanie obowiązków przez organ procesowy wobec jednego obrońcy nie konwaliduje uchybienia popełnionego wobec innego obrońcy (wyrok SN z 17.03.1980 r., II KR 319/79, OSNKW 1980/5–6, poz. 50). Wobec tego przyjmuje się, że brak zawiadomienia o terminach rozpraw jednego z trzech obrońców, których może ustanowić oskarżony, stanowi naruszenie przepisów

postępowania (art. 117 § 1 i art. 6 w zw. z art. 77 k.p.k.), które powoduje, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 *in fine*), nawet jeżeli oskarżony korzystał w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji z pomocy dwóch innych obrońców (postanowienie SN z 29.10.2019 r., V KS 41/19, OSNK 2019/11–12, poz. 73).

1.2.1. Sprzeczność interesów

W tym samym postępowaniu obrońca może bronić kilku oskarżonych, jeżeli ich interesy nie pozostają w sprzeczności (art. 85 § 1 k.p.k.). Przepis ten stanowi realizację zasady, że obrońca może działać tylko na korzyść oskarżonego (art. 86 § 1 k.p.k.). W wypadku podjęcia obrony kilku oskarżonych, których interesy pozostają w konflikcie, obrońca staje przed dylematem, którego z oskarżonych bronić, często kosztem pozostałych, co czyni ich obronę pozorną.

 Pojęcie sprzeczności interesów jest sformułowaniem ocennym, wymagającym każdorazowej merytorycznej oceny przez obrońcę i sąd. **Sprzeczność interesów** kilku oskarżonych bronionych przez jednego obrońcę zachodzi wtedy, gdy do obrony jednego z nich konieczne byłoby podważenie wiarygodności innego, co prowadziłoby do utraty zaufania oskarżonych do obrony. Taka sytuacja zachodzi wówczas, gdy oskarżeni pomawiają się wzajemnie lub gdy występują w ich wyjaśnieniach istotne sprzeczności co do przebiegu inkryminowanego zdarzenia, zwłaszcza w zakresie udziału i roli każdego z nich w popełnieniu przestępstwa, co wymagałoby od ich obrońcy dezawuowania treści złożonych przez nich wyjaśnień. Ilekroć bowiem wyjaśnienia jednego z oskarżonych lub dowody przezeń powołane i ich ocena godzą w interes drugiego oskarżonego, tylekroć powstaje kolizja interesów, która nie pozwala, aby jeden obrońca bronił obu oskarżonych. Nie zawsze jednak fakt istnienia sprzeczności w wyjaśnieniach oskarżonych korzystających z pomocy jednego obrońcy musi skutkować sprzecznością ich interesów, gdyż jeśli dotyczy okoliczności mało istotnych (drugorzędnych), to nie ma znaczenia dla ustalenia zakresu ich odpowiedzialności karnej. W wypadku popełnienia przestępstwa

wspólnie i w porozumieniu nie zachodzi konieczność posiadania przez każdego z oskarżonych odrębnego obrońcy, gdy oskarżeni nie przyznali się do zarzucanego im czynu i nie obciążali się wzajemnie (wyroki SN: z 17.12.1982 r., IV KR 278/82, OSNPG 1983/5, poz. 57; z 19.12.1988 r., I KR 348/88, OSNKW 1989/5–6, poz. 45; z 22.04.2010 r., II KK 268/09, OSNwSK 2010/1, poz. 881; postanowienie SN z 15.02.2007 r., IV KK 244/06, OSNwSK 2007/1, poz. 439). W wypadku obrony obli-gatoryjnej uchybienie w postaci nieposiadania obrońcy (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.) zachodzi także wówczas, gdy jeden obrońca niezbędny bronił kilku oskarżonych, gdy ich interesy były sprzeczne (postanowie-nie SN z 7.12.2004 r., IV KK 276/04, OSNwSK 2004/1, poz. 2276).

W postępowaniu sądowym **w przedmiocie stwierdzenia sprzeczności interesów** orzeka sąd, a w postępowaniu przygotowawczym – prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy (przewodniczący wydziału, upoważniony sędzia). Niemniej jednak – niezależnie od wskazanego trybu postępowania – w pierwszej kolejności uprawniony do oceny, czy zachodzi sprzeczność interesów oskarżonych, jest sam obrońca. Stwierdziwszy taką sprzeczność przed powstaniem stosunku obroń-czego, adwokat lub radca prawny nie powinien podejmować się obrony wszystkich oskarżonych. Jeśli taką sprzeczność obrońca dostrzeże w toku postępowania karnego, to powinien wypowiedzieć upoważnie-nie do obrony bronionym przez siebie oskarżonym, a gdy został wyzna-czony z urzędu, powinien zwrócić się do prezesa właściwego sądu lub do sądu o wyznaczenie innego obrońcy z urzędu.

Jeżeli taka sprzeczność nie zostanie dostrzeżona przez samego obrońcę, to sposób reakcji sądu – gdy uzna on, że sprzeczność jednak zachodzi – zależy od tego, czy obrońca został ustanowiony z wyboru, czy wyznaczony z urzędu. W pierwszej sytuacji sąd wydaje posta-nowienie stwierdzające konflikt interesów oskarżonych i zakreśla im termin wyznaczenia innych obrońców. W drugiej sytuacji sąd wydaje postanowienie o zwolnieniu dotychczasowego obrońcy z obo-wiązku obrony wszystkich oskarżonych i wyznacza każdemu z nich obrońcę z urzędu. Na to postanowienie obrońca i oskarżeni mogą wnieść zażalenie. Należy zauważyć, że zawarte w art. 85 § 2 zdanie pierwsze *in fine* k.p.k. określenie „innych obrońców” wskazuje, że

To publikacja przygotowana z myślą o adwokatach i radcach prawnych występujących przed sądami w sprawach karnych, a także aplikantach adwokackich i radcowskich. Będzie przydatna również osobom wykonującym inne zawody prawnicze. Stanowi kompendium wiedzy o procesie karnym, objaśnia poszczególne instytucje procesowe, zgodnie z systematyką Kodeksu postępowania karnego.

W książce przedstawiono praktyczne wskazówki podejmowania czynności na poszczególnych etapach procesu, tj. w postępowaniu przygotowawczym, w postępowaniu przed sądem pierwszej i drugiej instancji oraz w postępowaniach po uprawomocnieniu się wyroku, w tym dotyczące sporządzania pism procesowych i występowania przed sądem. Szczególnie dużo miejsca poświęcono zagadnieniom dotyczącym środków zaskarżenia. Wskazano i omówiono poszczególne elementy ich budowy, a zwłaszcza apelacji, kładąc nacisk na objaśnienie istoty i roli zarzutów odwoławczych. Obszernie omówiono także zagadnienia dotyczące kosztów procesu w poszczególnych jego stadiach, w szczególności kwestie wynagrodzenia dla obrońcy i pełnomocnika z tytułu reprezentacji procesowej z wyboru i z urzędu.

W obecnym wydaniu autor uwzględnił zmienione lub nowe przepisy wprowadzone do Kodeksu postępowania karnego w wyniku nowelizacji w latach 2020–2022, dotyczące m.in.: poręczenia majątkowego, którego przedmiot nie może pochodzić z przysporzenia, listu żelaznego, doręczenia oskarżonemu i obrońcy odpisu aktu oskarżenia w formie elektronicznej oraz odnoszące się do organizacji i przebiegu posiedzenia wstępnego, a także projekt ustawy z 7.07.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2024). Dodatkowo autor rozszerzył zagadnienia dotyczące zarzutów odwoławczych i omówił sposób określania zakresu zaskarżenia na przykładzie sentencji wyroku skazującego.

Dariusz Świecki – profesor Uniwersytetu Łódzkiego, doktor habilitowany nauk prawnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; sędzia Sądu Najwyższego, przewodniczący Wydziału I Izby Karnej Sądu Najwyższego; wieloletni sędzia sądów powszechnych orzekający w pierwszej i drugiej instancji; wykładowca i autor wielu książek, m.in. *Konstrukcja apelacji jako środka odwoławczego w procesie karnym*; *Postępowanie odwoławcze. Komentarz. Orzecznictwo*, redaktor i współautor publikacji *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*.

9788382869521 W07P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8286-952-1

9 788382 869521

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 169 Zł (W TYM 5% VAT)